

Notitie

Evaluatie 150-jarig jubileum

Aan:	BR
Van:	AB
Onderwerp:	Evaluatie 150-jarig jubileum
Doel:	Ter bespreking
Datum:	14 mei 2024
Postnummer:	24-20195
cc.	BB

Inleiding

De Jubileumcommissie heeft voor de BR van 9 december 2023 al een voorlopige, uitgebreide eindrapportage opgesteld. De voorliggende evaluatie concentreert zich meer op de financiële aspecten en op de leerpunten.

Resultaten

Terugkijkend op 2023 zien we dat bijna alle activiteiten die we ook van plan waren uit te voeren, ook daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Om te beginnen was de jubileumdag op 31 mei in het Spoorwegmuseum in Utrecht een groot succes. Overdag waren ruim 1.000 kinderen en hun begeleiders actief bij verschillende activiteiten. Onder het label 'Hersengym' was er een carrousel aan activiteiten voor kinderen van basisscholen. Uiteraard leerden ze schaken, en daarnaast konden ze meedoen aan allerlei andere sporten en aan technische activiteiten georganiseerd door ProRail en partnerbedrijven. Daarnaast waren er toernooien voor basisscholen en middelbare scholen. Naast de activiteiten voor kinderen was er ook 'Beat the Master', simultaans door topschakers voor leden van verenigingen, die zich via een simultaan op de vereniging konden plaatsen. Verder was er een symposium voor genodigden. Naast relaties van de KNSB waren de voorzitters van verenigingen, regionale en bijzondere bonden en de ereleden en leden van verdienste van de schaakbond uitgenodigd. Tijdens het symposium werden het jubileumboek en de schaakpostzegel gepresenteerd.

Andere grote jubileumactiviteiten die door de KNSB werden georganiseerd, waren de jeugdolympiade, een toernooi voor relaties en de Schaak On. De jeugdolympiade werd in augustus gehouden op de High Tech Campus in Eindhoven. Er waren 63 teams uit 47 landen. Leuk detail is dat alle continenten van de wereld waren vertegenwoordigd. Tegelijk met de jeugdolympiade werd een toptienkamp voor vrouwen georganiseerd, met daarin voor Nederland Machteld van Foreest en Robin Duson, die een WIM-norm behaalde. Het invitatietoernooi voor relaties vond plaats in januari in de Johan Cruijff Arena, tegelijkertijd met de Tata on Tour ronde. Dit toernooi vormde de officiële aftrap van ons jubileumjaar. Op dit toernooi trad ook Mr. X voor het eerst op. In mei vond de Schaak On plaats, twee grote online schaaktoernooien op Lichess.

Naast de KNSB organiseerden ook verschillende regionale bonden en verenigingen toernooien en activiteiten. Soms ging het om speciale edities van bestaande toernooien, soms om speciaal voor het jubileum georganiseerde activiteiten. Mooie activiteiten waren onder andere het Westlands Schoolschaakfestijn, het Erasmiaans Schaakfestijn in Rotterdam, het jeugdtoernooi op schaakeiland Schiermonnikoog en de Schaakkunst Expositie in het Rietveld paviljoen in Amersfoort.

Er waren ook 2 activiteiten die het hele jaar doorliepen. De eerste was Mr. X, de geheimzinnige schaker in het schaakpak die op verschillende plekken in Nederland opdook om te snelschaken tegen wie durfde. Hij was vooral aanwezig bij schaakactiviteiten en zijn aanwezigheid leidde altijd tot veel vrolijkheid. De tweede was de reizende tentoonstelling over ons 150-jarig jubileum. We hebben verschillende banners gemaakt met belangrijke mensen en gebeurtenissen uit 150 jaar KNSB. Deze banners waren door het jaar heen zichtbaar tijdens schaakactiviteiten in het hele land.

1 evenement is niet goed gelukt. Dat betreft de Nationale Schoolschaakdag op 23 mei, onze officiële oprichtingsdag. Dit idee is niet uitgewerkt in een concreet plan. Mede daardoor lukte het ook niet om hier sponsoring voor te vinden. Deze dag heeft overigens beperkt lokaal wel doorgang gevonden, waarbij ook de regionale pers is bereikt.

Behalve activiteiten hebben we als KNSB ook tastbare herinneringen aan ons 150-jarig jubileum geregeld. Het meest prominente was ons jubileumboek 'Schaakland voor Verhalen'. Verder hebben we verschillende aandenkens laten maken: notatieboekjes, pennen, speldjes en mokken. PostNL gaf een speciale schaakpostzegel uit, en er kwam een speciale editie van Tom Poes. Een speciaal dank gaat uit naar DGT Projects, dat als jubileumcadeau 1.500 schaaksets beschikbaar stelde om te verdelen onder scholen, en daarnaast verschillende andere prijzen.. De distributie vond plaats door de KNSB in samenwerking met de regionale bonden.

Verder mag niet onvermeld blijven dat in 2023 de 150^e locatie in Nederland waar schaaktafels staan, is gerealiseerd. Deze locatie in Bilthoven werd op 10 juni 2023 feestelijk geopend door de wethouder van de gemeente De Bilt, in aanwezigheid van initiatiefnemer Jesús Medina Molina en KNSB-voorzitter Bianca de Jong – Muhren.

Tot slot stond schaken centraal tijdens de Dodenherdenking van de sport op 4 mei 2023 in het Olympisch Stadion. Elk jaar wordt een andere sport gekozen. Het afgelopen jaar was dat schaken, in verband met ons jubileum.

Communicatie

De communicatie en PR om aandacht voor het jubileum te genereren was goed verzorgd. We begonnen al een jaar eerder, met een teaserfilmpje dat in première ging bij de opening van het Tata Steel schaaktoernooi. Daarna hebben we een speciale jubileumwebsite (knsb150.nl) laten maken, en hebben we speciale jubileumnieuwsbrieven uitgebracht. Gedurende 2023 hebben we via onze social mediakanalen veel aandacht besteed aan het jubileum. Ook veel regionale en lokale media, en soms ook landelijke media hebben we weten te bereiken. Zo was er landelijk aandacht voor de jubileumdag, voor de recordpoging 150 uur non stop schaken en bij de Dodenherdenking.

Voor de jeugdolympiade leverden we op het gebied van communicatie een extra inspanning. Dit was mede omdat we daar een internationaal publiek bedienden. We hadden een Engelstalige website, de Plaatjesmakers maakten mooie sfeerimpresies en samen met de FIDE maakten we dagelijks korte, grappige filmpjes.

Financiën

In de jaarrekening 2023 zijn de resultaten van het jubileum zichtbaar gemaakt. De kosten die de KNSB voor het jubileum heeft gemaakt, zijn € 94.000 hoger dan begroot. De belangrijkste achterliggende verschillen:

- De jeugdolympiade kostte € 57.000 meer dan begroot. Daar liggen verschillende oorzaken achter. Zo was het aantal deelnemende landen hoger dan verwacht. Omdat we als organisatie reglementair verplicht waren voor elk land 1 team gratis onderdak te verlenen, waren de kosten daardoor hoger. Daarnaast vielen de sponsorinkomsten tegen. Ook bleken er kosten te zijn die aanvankelijk niet waren begroot, met name start- en prijzengeld voor het Top 10 vrouwen toernooi. Samen met Thinc Ahead hebben we nog op verschillende posten kunnen bezuinigen met behoud van de professionele uitstraling van het toernooi, maar de combinatie van tegenvallers was te groot om volledig te kunnen opvangen.
NB Wij hadden kort voor de jeugdolympiade bij het ministerie van VWS een verzoek om aanvullende subsidie gedaan, toen duidelijk was dat wij met een substantieel hoger tekort te maken zouden krijgen. Kort voor de verzending van de BR-stukken kwam een positieve beslissing van het ministerie. Dat betekent een meevaller (c.q. een lager tekort) van € 24.000.
- Het invitatie-toernooi kostte € 18.000 meer dan verwacht. Wat hier vooral speelde, was dat aannames niet gecheckt waren. Zo bleken we de normale prijzen voor de zaal en de catering te moeten betalen, terwijl de aannames was dat dit vanwege de combi met Tata on Tour om niet of tegen sterk gereduceerd tarief mogelijk was. Ook bleek het niet realistisch om een flink inschrijfgeld aan de geïnviteerden te vragen.
- De bijdrage van de regionale bonden was € 27.000 lager dan begroot. In de jubileumbegroting was een gezamenlijke bijdrage van € 30.000 van regionale bonden opgenomen. Daar lag geen harde afspraak tussen KNSB en regionale bonden onder. Een bijdrage van een regionale bond kon alleen vrijwillig zijn, en uiteindelijk heeft alleen de NHSB ruim € 3.000 bijgedragen, waarvoor dank.

Doordat we meteen aan het begin van het jaar werden geconfronteerd met een tegenvaller bij het invitatie-toernooi, stonden we meteen op scherp. Waar mogelijk hebben we vervolgens bijgestuurd om de overschrijding op de jubileumbegroting te beperken. Dat leverde per saldo € 8.000 aan besparingen op. De scherpe sturing leidde er toe dat de bijdrage van de KNSB bij de jubileumdag binnen de begroting kon blijven. Activiteiten waarvan de funding te onzeker was, hebben we geschrapt of minimaal uitgevoerd (Nationale Schoolschaakdag).

Leerpunten

De volgende zaken vielen op:

1. De jubileumcommissie bestond voornamelijk uit een enthousiaste groep vrijwilligers met ideeën voor leuke jubileumactiviteiten. Zij hebben het nodige goede werk verricht. De jubileumcommissie heeft ervoor gezorgd dat er een mooi jubileumboek kwam, dat allerlei aandenkens werden gemaakt en voor de banners voor de reizende tentoonstelling. 1 lid van de jubileumcommissie organiseerde de Schaak On en regelde ook dat Mr. X er kwam, plus diens programma gedurende het hele jaar. Echter, voor niet alle activiteiten was er een eigenaar binnen de jubileumcommissie. Dat gold met name voor de grote evenementen, en de facto ook voor de Nationale Schoolschaakdag.
2. De KNSB c.q. het Bonds bureau heeft bij verschillende zaken het eigenaarschap opgepakt. Dat betreft de realisatie van de 3 grote landelijke evenementen (invitatie-toernooi, jubileumdag, jeugdolympiade), die samen met eventmanagementbureau Thinc Ahead zijn georganiseerd. Daarnaast de logistiek rond verschillende zaken, zoals het registreren van bestellingen en verzenden van jubileumboeken en diverse aandenkens. Dit gebeurde telkens op een laat moment, waardoor er veel geïmproviseerd moest worden.

3. De jubileumbegroting is opgesteld door de jubileumcommissie. De kosten per activiteit zijn inhoudelijk niet gecheckt. Tijdens de uitvoering kwam de bewaking van de financiën in handen te liggen van de KNSB c.q. het Bondsbureau. Toen bleek dat bij verschillende activiteiten kosten niet realistisch of onvolledig waren geraamd. Zie ook het onderdeel financiën.

Het leerpunt uit het voorgaande is dat we het jubileum als groot project, met diverse deelprojecten hadden moeten oppakken. Daarvoor was gespecialiseerd projectmanagement van buiten nodig. Het is niet reëel dit van vrijwilligers te verwachten, omdat zij dit naast hun andere werkzaamheden doen. Een deskundige externe projectmanager had ervoor kunnen zorgen dat de grote evenementen tijdig een eigenaar kregen. Ook had deze kunnen zorgen voor risicomangement, zowel inhoudelijk als financieel. Nu werd het meeste door het Bondsbureau opgepakt, dat geen ervaring had met grote projecten en dat ook niet berekend was op de grote hoeveelheid werk. Alle reguliere werkzaamheden gingen in 2023 gewoon door, en daar bovenop kwam ook nog de aanstaande verhuizing. Alles is uiteindelijk wel gelukt, al ging dat ten koste van enkele reguliere zaken. Dit was met name zichtbaar bij het NK Schaken, dat pas 1 maand voor de start definitief geregeld was (ambitie is minimaal een half jaar van tevoren). Ook de indeling van de KNSB-competitie liet afgelopen seizoen te wensen over.

Concreet betekent een goede projectstructuur en goed projectmanagement:

- Totaaloverzicht van het geheel van activiteiten, met toewijzing van verantwoordelijkheden voor alle activiteiten
- Een projectorganisatie waar alle belangrijke rollen vanaf het begin zijn ingevuld. Dat gaat om communicatie (die op enig moment wel deel ging uitmaken van de jubileumcommissie), en vooral om allerlei bewakende rollen: iemand die de voortgang van alle activiteiten bewaakt en stremmingen signaleert, iemand die kritisch alle plannen beoordeelt (met als voornaamste doel deze beter c.q. realistisch te maken) en iemand die de projectbegroting en de deelbegrotingen bewaakt en beoordeelt op kwaliteit.

Tot slot

We hebben een heel mooi jubileumjaar met heel veel activiteiten gehad. We hebben schaken groot onder de aandacht gebracht, waarmee we goed hebben kunnen inspelen op de sterke toename in populariteit van schaken in de afgelopen jaren, met name onder jeugd en jongeren. Er is veel publiciteit geweest in nationale, regionale en lokale media. In de toekomst moet dat gaan leiden tot veel meer schaakactiviteit in Nederland. Als georganiseerde schaakwereld (KNSB, bonden, verenigingen) hopen we dat terug te zien in grotere deelnemersaantallen bij toernooien en in ledengroei. De leer- en aandachtspunten zijn ook duidelijk; we weten goed wat we moeten behouden en uitbouwen.

